

Kaj so inovacije krožnega gospodarstva?

Antonija Božič Cerar
Služba za varstvo okolja

Območna zbornica Zasavje, 27.02.2018

Vsebina

Inovacije za krožno gospodarstvo – izziv

- Strategija EU o plastiki
- Recikliramo ali smo že del krožnega gospodarstva?
- Krožno gospodarstvo in metodologija ReSOLVE

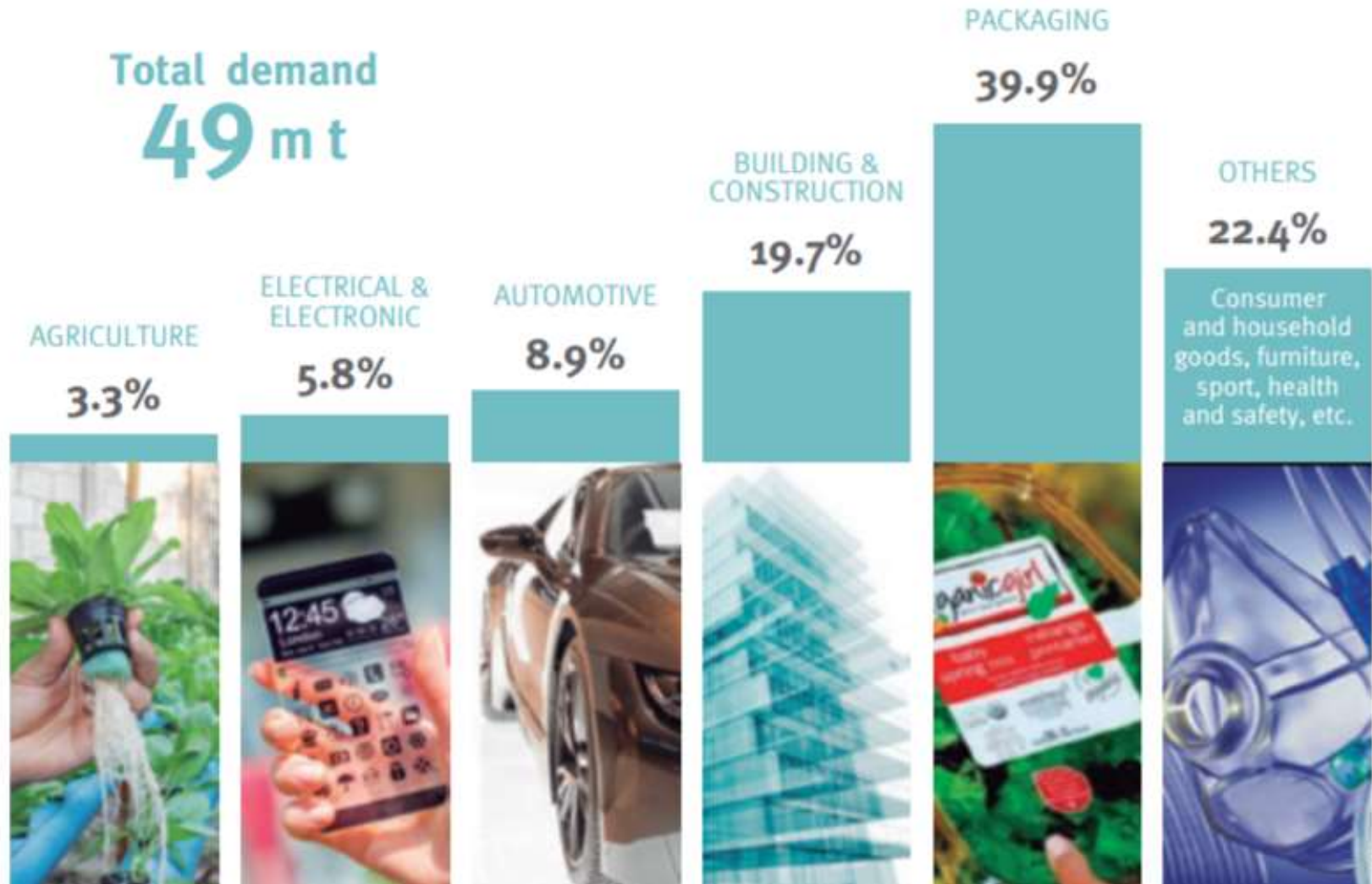

Plastic materials demand main market sectors

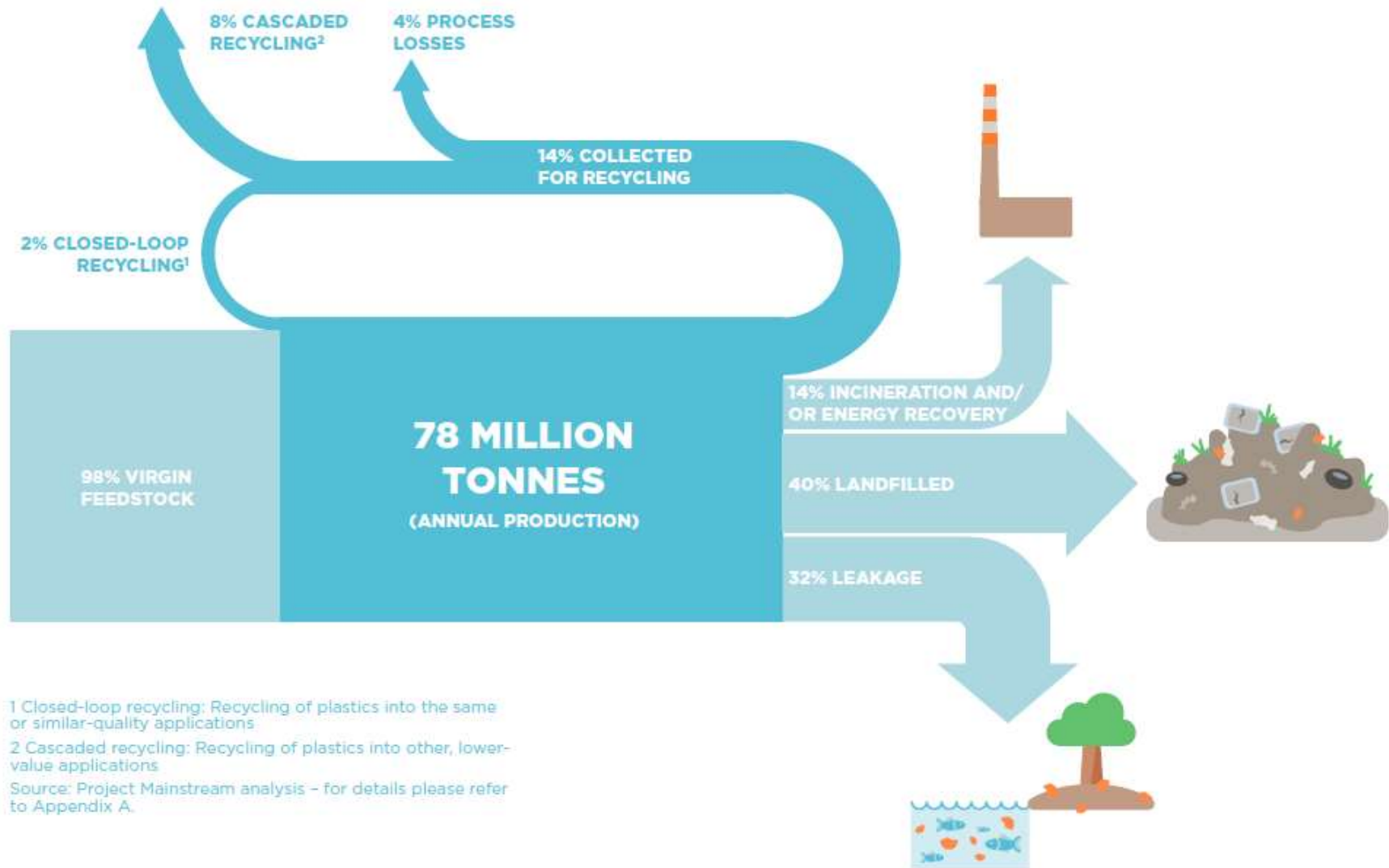
Distribution of European (EU-28+NO/CH) plastics demand by segment in 2015.

Source: PlasticsEurope (PFMRG) / Consultir / myCeppi

Vir: *Plastics – the Facts 2016, PlasticsEurope, 2016*

FIGURE 4: GLOBAL FLOWS OF PLASTIC PACKAGING MATERIALS IN 2013

Vir: World Economic Forum, Ellen MacArthur Foundation and McKinsey & Company, *The New Plastics Economy — Rethinking the future of plastics* (2016, <http://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications>).

Prehajanje v morje

- V EU, 150 000 - 500 000 ton plastičnih odpadkov prehaja v morje letno
- Zadnje študije kažejo, da se plastika akumulira v sredoziemskem morje z gostoto, ki je primerljiva z morskimi središči, kjer je največja gostota akumulirane odpadne plastike na svetu

*COM (2018) 28 final

---

delovni dokument ESPCiE

- Ko (rekreacijsko) plovilo postane odpadek

Ocenjujejo, da med 1% in 2% 6 milijonov plovil v Evropi, z drugimi besedami 80,000 plovil letno postane odpadek. Samo okoli 2,000 jih razgradijo. Velik del je zapuščenih v naravi in celo končajo v morju, kjer ga onesnažujejo“

UNEP (2013) Metal Recycling: Opportunities, Limits, Infrastructure, A Report of the Working Group on the Global Metal Flows to the International Resource Panel. Reuter, M. A.; Hudson, C.; van Schaik, A.; Heiskanen, K.; Meskers, C.; Hagelüken, C.

Figure 96:
Materials in a
mobile phone
(UNEP, 2009).

● mobile phone substance
(source Nokia)

1 H																	2 He				
3 Li	4 Be															5 B	6 C	7 N	8 O	9 F	10 Ne
11 Na	12 Mg															13 Al	14 Si	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar
19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr				
37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe				
55 Cs	56 Ba	*	72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn				
87 Fr	88 Ra	**	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Sg	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112 Uub	113 Uut	114 Uug	115 Uup	116 Uuh	117 Uus	118 Uuo				

UNEP (2013) Metal Recycling: Opportunities, Limits, Infrastructure, A Report of the Working Group on the Global Metal Flows to the International Resource Panel. Reuter, M. A.; Hudson, C.; van Schaik, A.; Heiskanen, K.; Meskers, C.; Hagelüken, C.

Table 3:
Growth in element use projected to 2030. The 2006 and 2030 indicators show the proportion of ETRD compared to 2006 production, e.g. Ga: Indicator 2006 – 28/152 = 0.18 and Indicator 2030 – 603/152 = 3.97 (EU, 2010; BGR, 2010).

Raw material	Production (t)	ETRD 2006 (t)	ETRD 2030 (t)	Indicator 2006	Indicator 2030
Gallium	152 ⁵¹	28	603	0,18 ¹¹	3,97¹¹
Indium	581	234	1.911	0,40 ¹¹	3,29¹¹
Germanium	100	28	220	0,28 ¹¹	2,20¹¹
Neodymium ⁴¹	16.800	4.00	27.900	0,23 ¹¹	1,66¹¹
Platinum ⁷¹	255	very small	345	0	1,35 ¹¹
Tantalum	1.384	551	1.410	0,40 ¹¹	1,02¹¹
Silver	19.051	5.342	15.823	0,28 ¹¹	0,83 ¹¹
Cobalt	62.279	12.820	26.860	0,21 ¹¹	0,43 ¹¹
Palladium ⁷¹	267	23	77	0,09 ¹¹	0,29 ¹¹
Titanium	7.211.000 ²¹	15.397	58.148	0,08	0,29
Copper	15.093.00	1.410.000	3.696.070	0,09	0,24
Ruthenium ⁷¹	29 ⁴¹	0	1	0	0,03
Niobium	44.531	288	1.410	0,01	0,03
Antimony	172.223	28	71	<0,01	<0,01
Chromium	19.825.713 ²¹	11.250	41.900	<0,01	<0,01

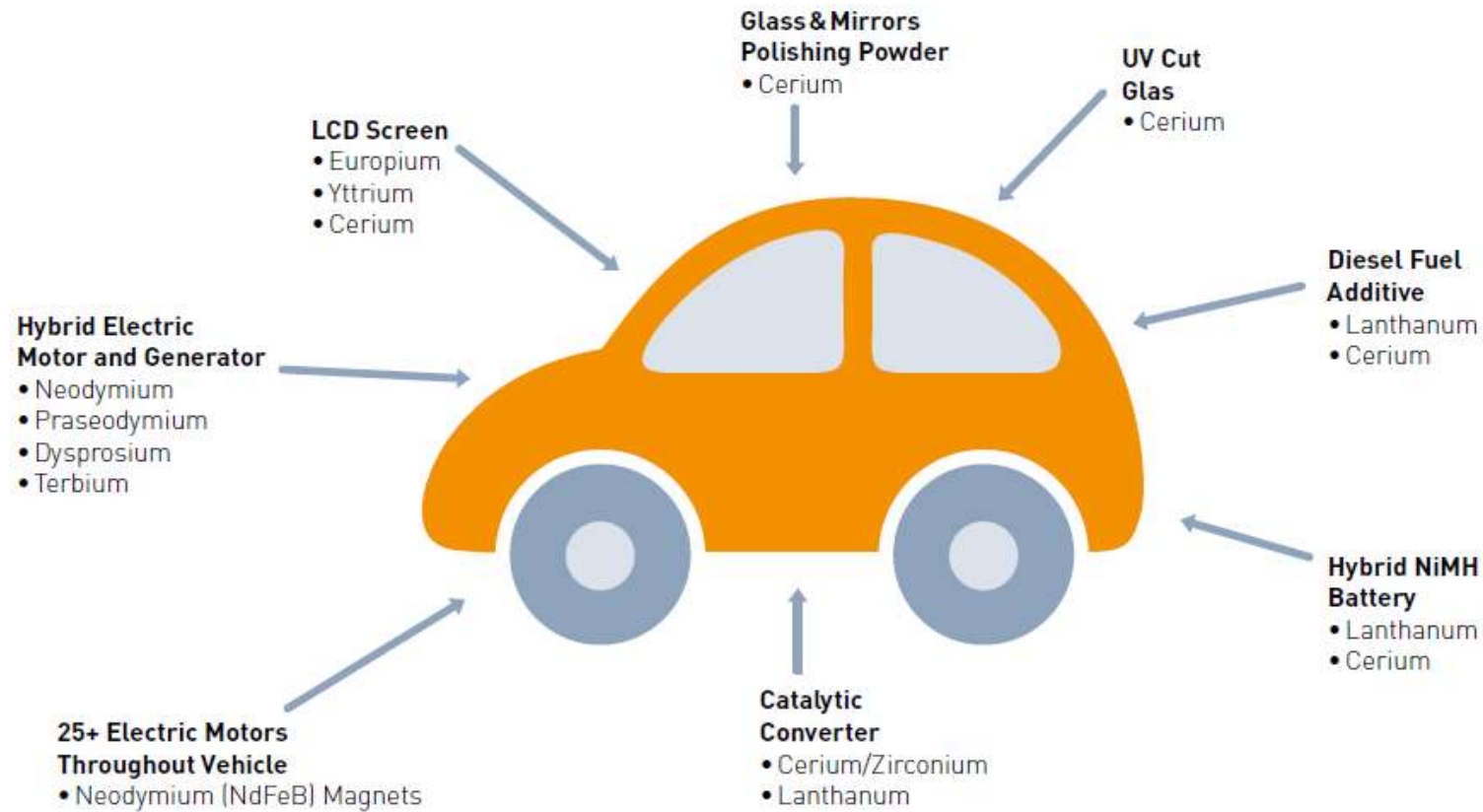
ETRD = Emerging Technologies Raw Material Demand

¹¹Data updated by the BGR based on new information ²¹Chromite ³¹Ore concentrate ⁴¹Consumption ⁵¹Estimation of full production in China and Russia ⁶¹rare earth ⁷¹platinum group metals

As many of these emerging technologies are essential for the smooth transition to a green economy, meeting the demand for these metals appears to be an essential part of our move to a sustainable, prosperous economy (see Appendix B: Details on Metals found in WEEE, Appendix C: Details on Battery Recycling, Appendix D: Mobile Phone Collection).

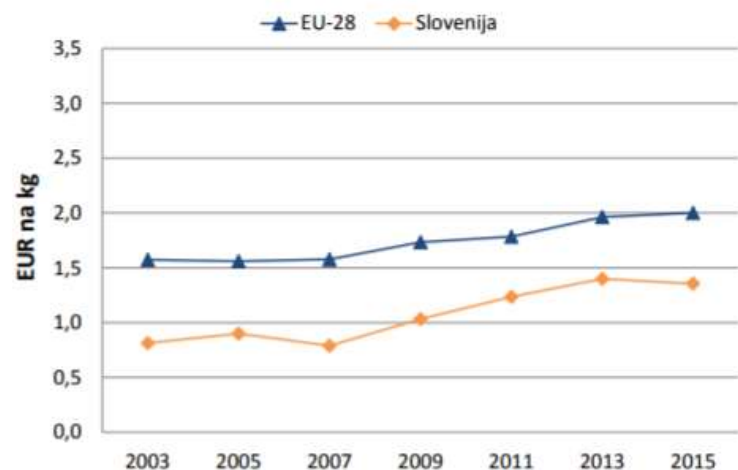
UNEP (2013) Metal Recycling: Opportunities, Limits, Infrastructure, A Report of the Working Group on the Global Metal Flows to the International Resource Panel. Reuter, M. A.; Hudson, C.; van Schaik, A.;

Heiskanen, K.; Meskers, C.; Hagelüken, C.

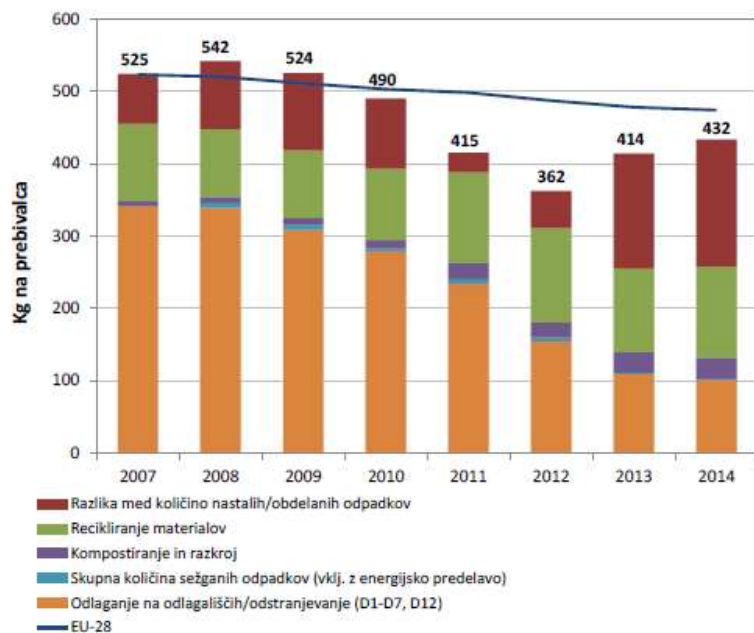

UNEP (2013) Metal Recycling: Opportunities, Limits, Infrastructure, A Report of the Working Group on the Global Metal Flows to the International Resource Panel. Reuter, M. A.; Hudson, C.; van Schaik, A.; Heiskanen, K.; Meskers, C.; Hagelüken, C.

Slika 1: Produktivnost virov v obdobju 2003–15⁷

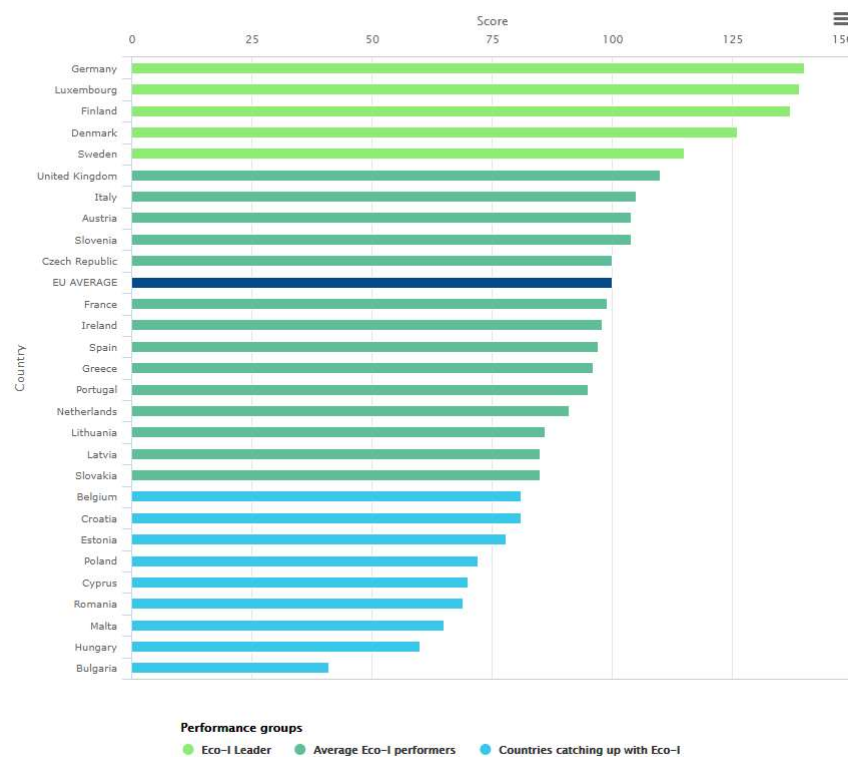
Slika 3: Komunalni odpadki glede na obdelavo v Sloveniji v obdobju 2007–14¹⁷

Kako uspešni smo?

Select year:

2010 2011 2012 2013 2014 2015 **2016**

vira: Evropsko poročilo o implementaciji okoljske zakonodaje, eko-inovacijski index

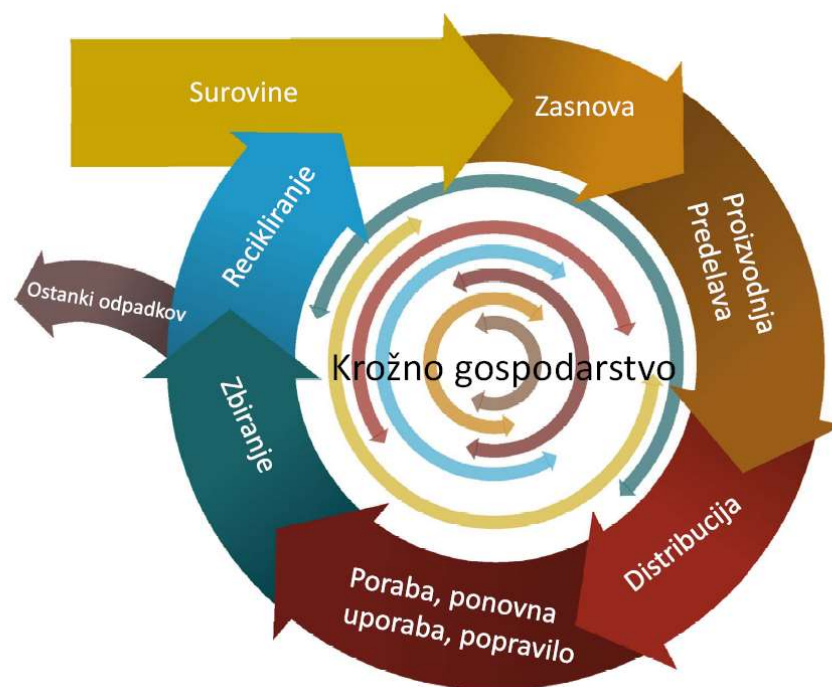
Iz linearnega...

„vzemi, izdelaj, uporabi, zavrzi“

Odpadek je snov ali predmet, ki ga imetnik zavrže, namerava zavreči ali mora zavreči.

... v krožno gospodarstvo

Vizija 2050:

Naša blaginja in zdravo okolje izhajata iz inovativnega, krožnega gospodarstva, kjer se nič ne zavrže.

(7. okoljski akcijski program EU do 2020)

izločevanje nevarnih snovi → odpadek = zanesljiv vir surovin

MOVECO - Mobilizacija institucionalnega znanja za boljšo izrabo raziskav in inovacij za krožno gospodarstvo

www.interreg-danube.eu/approved-projects/moveco

INTRODUCING THE MOVECO INTERREG PROJECT

EcoPaperloop, slika Inštituta za celulozo in papir

MOŽNOST RECIKLAŽE ???

Papirne vrečke kombinirane s
plastiko

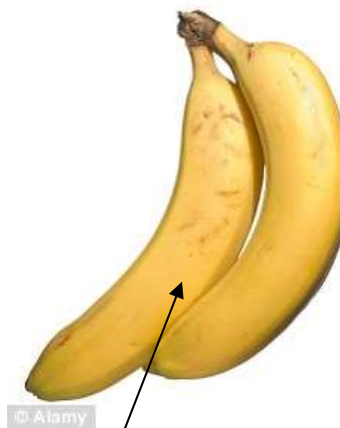
odpadek

Narava kot vzor, ali pa tudi ne?

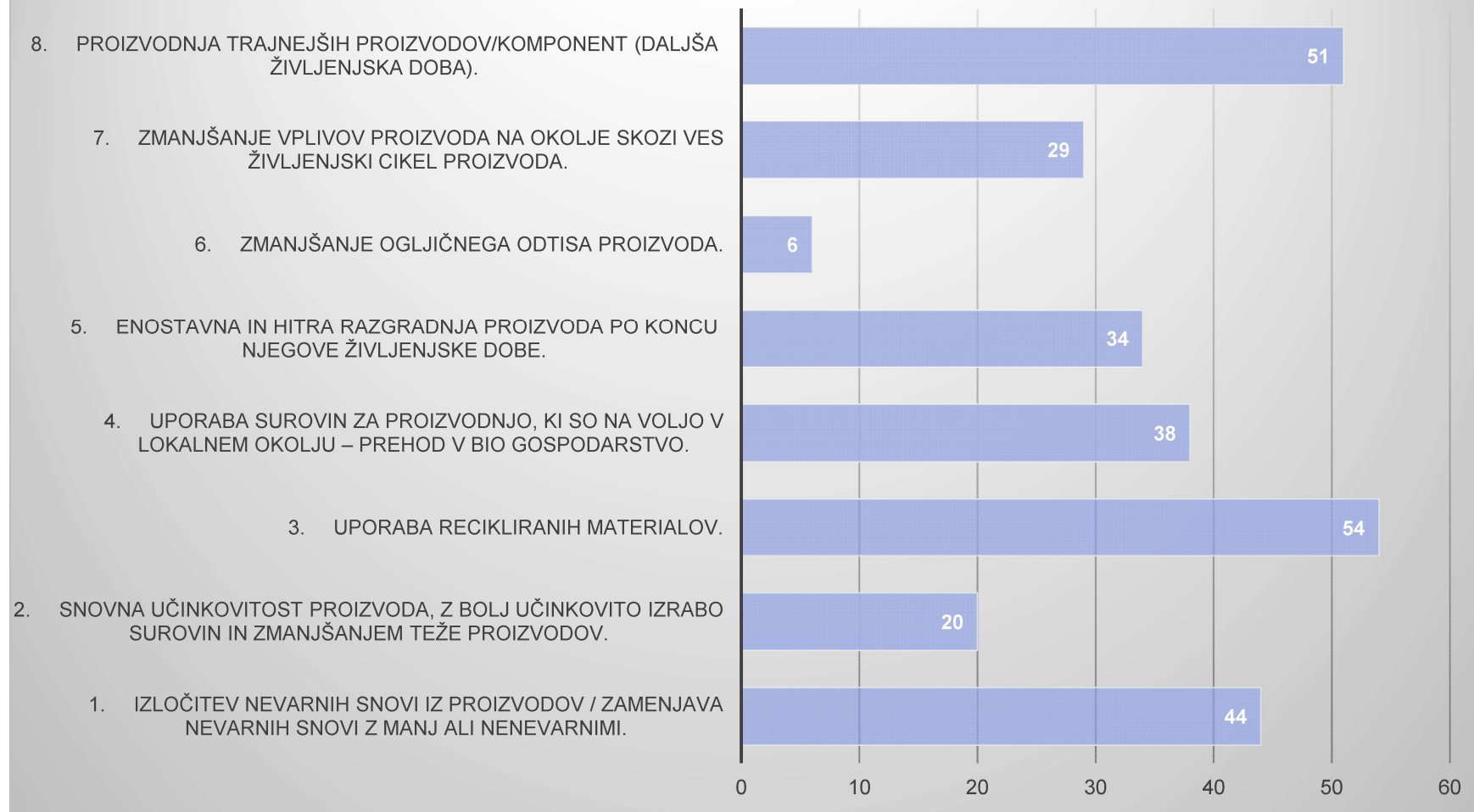

?!

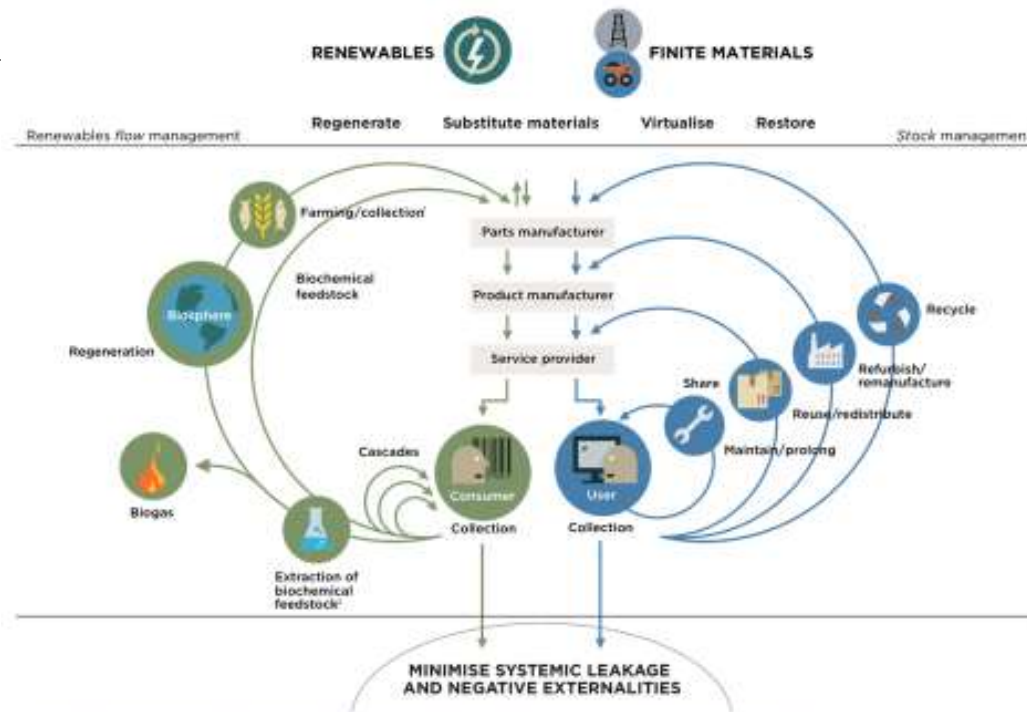

Biorazgradljiva, pametna embalaža

Kaj podpira prehod v krožno gospodarstvo?

Vir: Anketa s konference MOVECO: Razširjena odgovornost proizvajalcev kot orodje, ki podpira krožno gospodarstvo, GZS, 22.2.2017

SOURCE: Ellen MacArthur Foundation; drawing from Braungart & McDonough: Cradle to Cradle (C2C)

ReSOLVE

Metodologija, ki jo je razvila Fundacija Ellen MacArthur, ki je vključena v razpisih za RRI projekte z vidika obrazložive prispevka projekta za prehod v krožno gospodarstvo

- Re: Regenerate – **Obnovljivi viri in ohranjanje naravnega kapitala**
  - S: Share – **Souporaba in delitev**
  - O: Optimize – **Optimizacija**
  - L: Loop – **Zapiranje zank /kroženje snovi in komponent**
  - V: Virtualise – **Dematerializacija**
  - E: Exchange - **Zamenjava**
-

Re + S (OLVE)

Regeneracija: **Obnavljanje in ponovna vzpostavitev naravnega kapitala**

- Vzpostavitev, zadržanje in obnova ekosistemov
- Vrnitev dragocenih bioloških hranil v biosfero (ločitev tehničnih in bioloških hranil)

Souporaba in delitev: **Boljša izkoriščenost in izraba izdelkov**

- Souporaba izdelkov (skozi sheme souporabe in izmenjalnih platform)
  - Podaljšanje uporabe s ponovno prodajo ali redistribucijo
-

(ReS)**O**+L(VE)

Optimizacija: **Optimizacija delovanja sistemov**

- Podaljšanje uporabnosti proizvodov (vzdrževanje, trajnost in možnost nadgradnje)
- Manjša poraba virov (izboljšana snovna učinkovitost, načrtovanje proizvodnje in proizvodov brez odpadkov)
- Optimizacije logistike s poudarkom na povratni logistiki

Zazankanje: **Kroženje proizvodov in snovi**

- Razgradnja in ponovna sestava proizvodov, obnova proizvodov in njihovih sestavin (načrtovanje za razgradnjo)
- Reciklaža materialov, z izborom materialov, ki jih je možno reciklirati

(ReSOL)V+E

Virtualizacija: **Dematerializacija izdelkov**

- Zamenjava fizičnih proizvodov z virtualnimi (e-knjige namesto tiskanih knjig)
- Zamenjava fizičnih prodajaln s prodajo preko spleta
- Zagotavljanje storitev na daljavo (oblaki, ...)

Zamenjava: **Izbiranje virov in tehnologij za krožno gospodarstvo**

- Prehod na obnovljive vire energije in snovi
  - Uporabo alternativnih surovin (kaskade bioloških virov, uporaba stranskih proizvodov, izločitev uporabnih biokemičnih surovin iz bioloških hranil)
  - Zamenjava zastarelih z naprednimi tehnologijami (aplikativna proizvodnja – 3D tiskanje)
  - Ponujanje storitev namesto proizvodov
-

Figure 6: Disruptive technologies used by pioneers to launch and operate circular business models with speed and scale

		Circular Supplies	Resource Recovery	Product Life Extension	Sharing Platforms	Product as a Service
 Digital	Mobile			2	3	
	M2M				2	2
	Cloud				2	2
	Social			1	3	2
	Big Data Analytics	1			2	3
 Hybrid	Trace and return systems		2	3	1	
	3D Printing	1		2		
 Engineering	Modular design technology		2	2		1
	Advanced recycling tech	2	3			
	Life and Material sciences	3	2			

*Based on 120+ case studies and 50+ interviews

Number of icons in respective boxes indicate relative importance

Vir: Accenture-Circular-Advantage-Innovative-Business-Models-Technologies-Value-Growth.pdf

DDM: aplikativna proizvodnja, 3D tiskanje

- Proizvodnja brez odpadkov – za razliko od klasične proizvodnje: heat/beat/treat
  - Hitra prilagoditev novim zahtevam, majhne proizvodnje serije dražjih izdelkov
  - Izdelek krojen po meri – blagovne znamke in dražji izdelki
    - Primer adidas: Futurecraft
    - Medicinski pripomočki, slušni aparati, zobni vsadki
    - ...
  - Neposredna povezava s kupci, povratne informacije uporabe, nadgradnje...
  - Dolgoročni odnosi s kupcem, drugačni poslovni modeli
-

Današnji **proizvodi** so
jutrišnje **surovine**,
po včerajšnjih **cenah!**

Walter Stahel